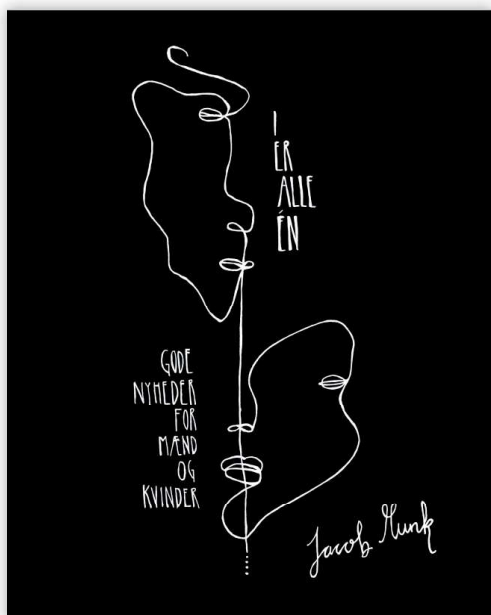

I er alle én

BOGANMELDELSE AF LENE DALSGAARD THOMSEN OG BØRGE HAAHR ANDERSEN

I er alle én

Gode nyheder til mænd og kvinder

Jacob Munk

Forlaget Semper, 2021

281 sider, kr. 239,-

Forfatter og stud.theol. Jacob Munk har tidligere taget livtag med kønsspørgsmålene i kristentroen i bogen *En langt bedre vej* (Credo, 2019). Den handlede primært om homoseksualitet set ud fra en kristen etik, og den gav anledning til mange gode, selvransagende spørgsmål til sjælesorg på den kirkelige højrefløj.

Det klassiske syn på tjenestedeling (at manden og kvindens ansvar og opgaver er forskellige i ægteskabet, og at hyrde/lærertjenesten i kirken er forbeholdt mænd) blev dengang forsvaret og begrundet undervejs, selvom det ikke var hovedsigtet med første bog.

Nu er Jacob vendt på dette punkt og gør i sin nyeste bog *I er alle én* (Semper, 2021) op med tjenestedeling som en forpligtende orden for de kristne i dag – og dermed også med et klassisk syn på tjenestedeling.

Hvad indebærer kønskomplementaritet?

Jacob Munk har fortsat en grundlæggende, komplementær forståelse af mennesket som enten mand eller kvinde (man er ikke ens, men supple-

rer og udfylder forskellighederne hos hinanden). Han forsvarede, at den enkelte er givet et køn, og at de to køn komplementerer hinanden. Det er fortsat et vigtigt korrektiv til den moderne opløsning af køn som konstruktion. Både den stereotype og den flydende kønstænkning kritiserer han med rette.

Men det står uklart og udefineret hen, hvilken målestok Jacob sætter op for kønskomplementariteten i praksis. Hvis biologien bekræftes som en bibelsk forståelse af kønskomplementaritet ud fra Jacobs synspunkt, hvordan kommer det så til udtryk – fysisk, mentalt, socialt og åndeligt?

Vores uenighed med Jacob opstår i spørgsmålet om, hvad kønskomplementaritet indebærer. Her vil vi fastholde, at der bibelsk set *både* er tale om *kønsidentitet* – den enkeltes forhold til sit eget køn – og *kønsroller* – den enkeltes forhold til sit køn i relation til sine omgivelser. Vi er med på, at visse kønsroller er til delt og inspireret af samfundet og kulturen. Disse kan ændres over tid. Men der er også kønsroller og funktioner, som

Han afskriver i praksis, at der findes bibelsk begrundede forskellige funktioner/roller for mænd og kvinder, som har med det forpligtende i kønskomplementariteten at gøre

er tildelt os gennem Guds ord i de bibelske skrifter – for at være til glæde og gavn for os selv og andre, og til Guds ære. De sidste er forpligtende i dag.

Jacob derimod hævder det modsatte. Han argumenterer for, at det på Paulus' tid var centralt, at faderen påtog sig en særlig opgave i hjemmet som leder og hoved for familien, og at kvinden underordnede sig dette lederskab. På samme måde var det mænd, der skulle være lærere og ledere i menighederne på den tid. Men disse kønsroller i både hjem og menighed knytter Paulus udelukkende til ved som et tidsbestemt og kulturelt fænomen, og derfor er de ikke forpligtende for os i dag, mener Jacob.

Dermed afskriver han i praksis, at der findes bibelsk be-

grundede forskellige funktioner/roller for mænd og kvinder, som har med det forpligtende i kønskomplementariteten at gøre.

Bibelen taler for os at se forpligtende om skabelse af mennesket med et givent køn, og denne skabelse udfolder sig konkret i de mellemkønsskelige ordensspørgsmål, som ikke mindst Paulus udfolder. Paulus underbygger sin argumentation med skabelsen, inddrager Kristusbegivenheder og relationen mellem Faderen og Sønnen. Det er altså centrale dele af den kristne tro, som Paulus forsvarede tjenestedelingen ud fra. Derfor mener vi ikke, der kan være tale om tidsbestemte forordninger.

Desuden anser Paulus læren om forskellene på mænd og

kvinders roller og funktioner på GT's tid som gyldig i NT's tid – på trods af mange tusind års tids- og kulturforskel. Det er derfor svært at finde på holdbare argumenter for, hvorfor Paulus' formaninger ikke skulle gælde i dag, medmindre man vil anfægte Paulus' egnethed i at fortolke GT.

Ligeværdig, men forskellig i funktion

Vi finder, at Bibelen skildrer et centralt paradoks i vores forskellige funktioner: Der er ligeværdighed mellem mand og kvinde – i frelsen, velsignelsen, forvalterskabet af verden osv. Samtidig har de forskellige roller i samlivet med hinanden, når de danner en enhed i et ægteskab. De er ligeværdige og varetager samtidig forskellige funktioner: De komple-

menterer hinanden og danner på den baggrund en enhed.

Enheden består ikke i ligestilling, som vi kender det fra vores samfundsideologi. Der er derimod en gudgiven orden mellem mand og kvinde i ægteskabet, som sikrer både ligeværd og forskellige funktioner efter Guds vilje. Manden skal opgive sig selv og tilbyde sit kærlige lederskab for kvinden med Kristus som forbillede. Kvinden skal opgive sig selv og tilbyde sit stærke følgeskab til manden med Kristus som forbillede.

Indenfor denne grundlæggende ramme mener vi, der kan udspille sig et utal af levemåder og samspilsformer, som er frit for ethvert ægtepar at praktisere i forskellige tidsaldrer og kulturer. Det er på denne baggrund af skabel-

Tilbage står for os et temmelig usammenhængende teologisk billede og en metodisk fremgangsmåde i behandlingen af centrale skriftsteder hos Paulus, der tangerer til inkonsekvens

se og forløsning, rammer og frihed, at vi i kirken taler om mandens autoritet som "hoved" og kvindens underordning i deres fælles samlivsorden. At fastholde paradokser burde ikke være uvant for os kristne. Det bør vi også gøre her.

Paradokset i treenigheden

Paradokset kender vi ikke mindst fra den treenige Guds evige væsen og relationen mellem Faderen og Sønnen. I den tredje oldkirkelige trosbekendelse, den athanasianske, præciseres det, at Faderen og Sønnen er ligeværdige, men samtidig at Sønnen, efter sin menneskelige natur, er underordnet Faderen, og at Faderen er "hoved" – altså autoritet – for Sønnen. Her kan *ligeværd* og *forskellig funktion* godt forenes. På samme måde underordner kvinden sig sin

mands autoritet i ægteskabet (1 Kor 15,27f). Men det gøres alt sammen i kærlighed.

En fortolkning i tråd med teologisk feminisme

Jacob fokuserer sin forståelse på skriftstedet "I er alle én i Kristus Jesus" (Gal 3,28), som også er bogens titel. Hans fortolkning af verset er, at Paulus ophæver enhver tale om kønsroller, fordi Jesus har gjort op med alle sociale skel.

Vi mener derimod, at Galaterbrevet er skrevet til en menighed, der var faldet ud af nåden, og som således søgte at retfærdiggøre sig selv gennem lovgerninger. Derfor handler verset for os at se om noget helt andet, nemlig menighedens forhold til Kristus (Gal 1,6 og 5,4); ikke de kristnes forhold til hinanden. Paulus forkynder, hvad mennesker trods deres forskel-

lighed er i og med relationen til Kristus. Han taler ikke om mennesker generelt, men om kristne.

Når Paulus siger: "I er alle én i Kristus Jesus," begrundes det med dåben og troen, som etablerer denne enhed. Han ophæver ikke forskellen mellem mænd og kvinder eller andre forskelle mellem mennesker i menigheden, men forener det i andre af sine breve med, at mænd og kvinder ud fra deres forskellighed skal indordne sig med sin forskellige plads, funktion og rolle i fællesskabet.

Jacobs analyse af Galaterbrevet 3,26-28 er på ingen måde ny. Den er bl.a. set gennem årtier hos den teologiske feminisme, der har ligestilling og ophævelse af kønsforskellene som mål. Jacob hævder, at den kvindelige ægtefælle ikke skal underordne sig sin mand, da dette vil være undertrykkelse. På samme måde mener han, at NT's nej til kvindelige lærere og hyrder er tidsbestemte formaninger, som var relevante på Paulus' tid, men ikke i dag.

Jacob er desuden særdeles inspireret af filosofihistorien. Han peger på, at komplementære kønsroller i tjenestedeling blot skulle bekræfte Aristoteles' filosofi: at en kvinde er et halv-menneske uden en

mand.

Vi synes, denne argumentation slet og ret rammer helt forbi. Argumentationen afviser det grundlæggende paradoks, som er så vigtig: At mand og kvinde kan være både ligeværdige og samtidig have forskellige funktioner i samlivet med hinanden. Er en kvinde ikke gift, har hun naturligvis stadig en kvindes funktion, bare ikke i en ægteskabelig enhed. Uden for den jødiske og kristne tro findes skabelsesfortællinger, hvor kvinder og slaver er halv-mennesker, men os bekendt ingen, som fremstiller manden og kvinden som ligeværdige. Dette bibelske opgør med datidens udbredte menneskesyn nævnes ikke i Jacob Munks fremstilling.

Hvordan går vi til bibelteksterne?

Jakob lander i en position, hvor forbuddet mod, at kvinden kan være lærer i menigheden, strider mod et grundlæggende ligeværdsprincip. Vi mener selv, at Bibelen entydigt bekræfter, hvordan relationen mellem Faderen og Sønnen kan fremhæve både ligeværd og forskellighed i roller og funktion – og deraf ligeledes i relationen mellem de to køn i hjem og menighed.

Tilbage står for os et temmelig usammenhængende teologisk billede og en metodisk fremgangsmåde i behandlingen af centrale skriftsteder hos Paulus, der tangerer til inkonsekvens.

På side 145-148 argumenterer Jacob for, at vi skal nytænke vores fortolkning af bibelteksterne om kønnenes forskellige funktioner, fordi vi ikke kan tage Paulus' formaninger til os uden at revurdere dem. Han forklarer, at Beethoven i sin tid komponerede Måneskinssonaten på et gammelt klaver, hvor vi i dag skal spille anderledes på et moderne klaver for at fremføre samme stykke, pga. nogle tekniske forandringer i klaverets opbygning. På samme måde mener Jacob, at vi ikke bare kan implementere bibelteksterne om kønnenes funktioner til i dag, fordi "klaveret" spiller anderledes: "... nye klaverer kræver nye fortolkninger" (s. 146).

Men her er vi lodret uenige. Klaverbilledet er en kongevej til at relativere eviggyldige bibelske formaninger. Vi har ikke brug for – ej heller myndighed til – at ændre i Guds ordets konstruktion og i melodien komposition. Vi dekonstruerer altså ikke Bibelen, som vi dekonstruerer et klaver.

Ganske vist kan vi erkende mere og opdage noget nyt. Men det er ikke grundlæggende et helt andet instrument, vi skal lære at spille på, for at finde melodien. Hvis Jacob skal være konsekvent i denne tilgang til Skriften, så vil det være naturligt med samme tilgang til centrale spørgsmål om fx skabelsen, retfærdiggørelsen og andet.

Hvordan praktiserer vi Guds gode ordning?

Lige et par refleksioner over egen praksis til sidst:

Vi er overbevist om, at de forskellige kropslige og sjælelige egenskaber hos mand og kvinde er et gode, Gud har givet os, for at vi skal udfolde det i lydighed mod Guds ord og i tillid til, at det er godt at leve i overensstemmelse hermed. Vi må derfor løbende revurdere vores kirkelige praksis, så både mænd og kvinder kan udfolde sig efter Bibelens ord, og så Bibelens tjenestodeling fastholdes i de kristne hjem og menigheder.

En mandsdomineret menighed, hvor kvinder let mister frimodigheden, er på ingen måde et udtryk for en bibelsk balance. Hvis alle menighedsaktiviteter fx er samlet hos en mandlig præst, eller hvis mænd er de eneste, som står

for alt, hvad der siges i en menighed, er den efter vores skøn mandsdomineret og ikke nådegavedomineret.

Vi har brug for at tale mere om alt det, vi kan, og ikke kun om det, vi ikke kan. Bibelen sætter rammer, men indenfor rammerne er der frihed for hver enkelt person, i en given samtid og kultur, til at finde sin vej og sin plads for Guds ansigt.

Som kristen kvinde ikke bare kan, men bør man tage opgaver og ansvar på sig til glæde og velsignelse for andre. Som kristen mand bør man gøre det samme.

Samtidig skal vi hver især lære at acceptere vores begrænsninger og de rammer, Bibelen sætter for os. Måske skal vi kommunikere anderledes med hinanden og i vores organisationer mere generelt, så funktionerne i vores tjenester træder tydeligere frem og skaber færre misforståelser.

Vi har også brug for mere åndelig, personlig vejledning til både mænd og kvinder, så vi over tid kan vokse i erkendelsen af disse forhold. Mest af alt skal vi grunde og agte på hele Guds Ord, som det er åbenbaret for os, og derfor holde fast i det kristne livs grundordninger, også når de står i stiv modvind. ■